Nr. 20 (1681). Cena 150.000 mk. Włocławek, czwartek dnia 24 stycznia 1924 r. Rok VII

# SŁOWO KUJAWSKIE



**Prenumerata** na miejscu 1 zł. 80 gr., na prowincji i z odnoszeniem do domu 2 zł. 50 gr.

**Ogłoszenia** za wiersz milimetrowy na pierwszej stronie 10 groszy polskich, na drugiej i trzeciej — 8 gr., na czwartej — 5 gr. Ogłoszenia drobne po 3 grosze za wyraz. Tłustym drukiem — podwójnie. Najmn. ogł. — 30 gr. Dla zagranicy ceny o 100 proc. wyższe. Układ ogłoszeń czterołamowy. Ceny ogłoszeń, podane w złotych polskich, obliczane będą podług kursu złotego franka, ustalonego przez Ministra Skarbu.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.
Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarjum uważa za bezpłatne; prosi, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12.
REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIEL I ŚWIĄT, OD GODZINY 3-EJ. DO 4-Ej PO POŁUDNIU. — TELEFON REDAKCJI 26. № P. K. O. 61.783.



*Żyjemy w epoce, w której wielka obfitość zdolności, a wielkie ubóstwo charakterów.* *K. Jarochowski.*

# W obliczu katastrofy.

Zaściankowość polskich umysłów sprawia, że traktujemy swoje wewnętrzne bolączki, jako wyłącznie i specjalnie polskie, bez związku z ogólną sytuacją w świecie, wydaje się nam, że kwestja np. drożyzny dolega nam jedynie i że wypływa ona tylko z własnych naszych niedomagań państwowych, gospodarczych i finansowych.

Jest to błąd, pochodzący z krótkowidztwa. Panuje powszechnie złudzenie, że obecny okres powojenny powinien i może sprowadzić warunki bytowania przynajmniej przedwojenne, jeżeli nie lepsze. O tem ludzie marzą, do tego dążą. Należy jednak rozstać się z optymizmem w tym względzie. Dobrobyt, która posiadała Europa przed wojna, już nie wróci.

Nastąpił przewrót ekonomiczny w świecie. Polega on no wysychaniu głównego źródła bogactwa Europy, na upadku wielkiego przemysłu.

Roman Dmowski poświęca temu wielkiemu zagadnieniu w numerze pierwszym z tego roku »Przeglądu Wszechpolskiego«, który ukaże się za kilka dni, artykuł wstępny, będący dla polskiej opinji publicznej wprost rewelacją.

Wojna zniszczyła, według niego, organizację gospodarczą Europy. Wywołała ona zastój w wytwórczości i handlu europejskim, rozstrój komunikacji, dezorganizację rynku pieniężnego, zubożenie krajów europejskich.

Rynki pozaeuropejskie, główne źródła dobrobytu Europy, zostały zagarnięte w czasie wojny przez Stany Zjednoczone i Japonję, a przytem kraje zamorskie, korzystając z wojny rozwinęły u sobie olbrzymi przemysł własny. W ich szeregu na pierwszym miejscu stanęły Chiny, jako kraj, posiadający wszystkie surowce, najgęstszą ludność i taniego a pracowitego robotnika.

Powoduje to stopniowo ruinę przemysłu europejskiego. Wywóz z Europy stale się zmniejsza w latach powojennych, zjawiają się miljony bezrobotnych, mimo, że wojna zabrała od pracy przeszło 10 miljonów ludzi w zabitych i ciężko okaleczonych.

Nie można się łudzić nadzieją, twierdzi Roman Dmowski, że klęska gospodarcza Europy, której dziś jesteśmy świadkami, jest tylko czasową. Przeciwnie, trzeba przewidywać, że wywóz wytworów przemysłu z Europy będzie coraz bardziej spadał, że liczba bezrobotnych będzie rosła. Logika faktów, na które R. Dmowki się powołuje, mówi, że wyrok dziejów, skazujący naszą część świata na szybkie zubożenie, jest nieodwołalny.

Katastrofa ta spada największym ciężarem na kraje najbogatsze, w życiu gospodarczem przodujące. Nie wzięto jej w rachubę przy budowaniu nowego pokojowego układu politycznego Europy. Główną tego przyczyną było, że rok 1920, rok organizowania się polityki europejskiej, zamaskował prawdę. Na rynkach światowych, nie zaopatrywanych należycie podczas wojny, taki był głód na towary, takie ich zapotrzebowanie, że w onym roku wywóz z państw przemysłowych dosięgnął cyfr niebywałych. To zawróciło ludziom w głowach i dało fałszywe założenie planom gospodarczym i politycznym. Rozczarowanie nastąpiło prędko. W r. 1921 wywóz z Europy spadł już o połowę w porównaniu z poprzednim i dalej wciąż spada.

Państwa europejskie zaczynają się spostrzegać, że zorganizowały się nad stan i wskutek tego ogłosiły hasło oszczędności, redukcji budżetów i urzędników.

Jest to tylko początek i niepodobna dziś przewidzieć, do czego doprowadzi nieubłagana konieczność. I niepodobna dziś jeszcze wyobrazić sobie, jak się przystosuje do nowego położenia polityka wewnętrzna państw europejskich i jakie zmiany zajdą pod jego wpływem w położeniu międzynarodowem.

To pewna, że zmiany nastąpią i to rychło.

Ale czas najwyższy o tem myśleć i odpowiedni plan ratunku budować. Stoimy bowiem w obliczu katastrofy europejskiej, której skutki i dla Polski będą poważne.

*K. L.*

# Bank Emisyjny.

Jak donoszą pisma warszawskie, premier Grabski udał się wczoraj do Spały do prezydenta Wojciechowskiego po podpis pod statutem Banku Emisyjnego. Statut ten opracowany został w piątek na konferencji najwybitniejszych znawców spraw skarbowych.

Bank Emisyjny nosić będzie nazwę Bank Polski.

Bank Polski według uchwalonych na piątkowej konferencji zasad jest Bankiem akcyjnym prywatnym z kapitałem zakładowym w kwocie 100 miljonów złotych, podzielonych na akcje po 100 złotych (pierwotnie po 250 złotych. Akcje będą imienne i będą mogły być przenoszone na inne nazwiska tylko za zgodą prezesa Banku.

Rada nadzorcza Banku składa się z mianowanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej na lat 5 oraz jego zastępcy i 12 członków, wybranych przez walne zgromadzenie. Rada Rada Nadzorcza proponuje ministrowi skarbu do zatwierdzenia dyrektora Banku.

Bank Polski otrzymuje przywilej emisji banknotów wyłącznie dla siebie na przeciąg lat 25 (projekt poprzedni lat 20.

Bank Polski obowiązany jest uiszczać do skarbu państwa: 1) podatek emisyjny w wysokości uzależnionej od obiegu banknotów pół — do jednego proc., 2) połowę lub dwie trzecich zysku, osiągniętego ponad 8 proc. dywidendy.

Pokrycie banknotów, wypuszczonych w złocie i pełnowartościowych dewizach wynosi 30 proc.

Udział skarbu państwa w kapitale obrotowym nie jest cyfrowo ustalony, lecz dosięgnie prawdopodobnie jednej czwartej części, a to dlatego, że udział państwa w nowych bankach emisyjnych bywa ograniczony.

Doświadczenie czasów nowszych uczy, że finansowe uniezależnienie Banku Emisyjnego od skarbu państwa wymaga zaufanie publiczne.

W rozprawie, która wywiązała się nad projektem statutu Banku wzięli udział niemal wszyscy uczestnicy zebrania. Rozbieżność zapatrywań na szczegóły statutu wyrównano. Prezydentowi Rzeczypospolitej statut był przedstawiony do zatwierdzenia w niedzielę dn. 20 bm.

W przyszłym tygodniu ogłoszona zostanie subskrypcja na akcje, która potrwa prawdopodobnie 6 tygodni.

# Rząd a sprawy robotnicze.

W dniu 21 b. m. zgłosiła się do premjera Grabskiego delegacja robotniczych związków zawodowych. Delegacja przedstawiła postulaty w sprawie płac robotniczych, bezrobocia i zażegnania kryzysu w przemyśle.

Premjer oświadczył, że zasady, wytknięte w sprawach płac robotniczych uważa za zdrowe i godne poparcia, co zaś do spraw bezrobocia, to odpowiednia ustawa jest już na ukończeniu i szybkie jej przeprowadzenie przez Sejm i Senat rząd uważa z anajpilniejsze swe zadanie.

Wreszcie premjer zakomunikował, że w celu zapobieżenia bezrobociu i kryzysowi przemysłowemu rząd zamierza zawrzeć szereg układów handlowych z sąsiadami i ożywić stosunki handlowe z nimi.



# Śmierć Lenina.

**MOSKWA 22.I Pat. Oficjalnie komunikują, że Lenin zmarł nagle wczoraj.**

**Szczegóły o śmierci Lenina.**

MOSKWA 23.I (Pat). Wczoraj o godz. 5 m. 30 po poł. Lenin stracił przytomność i o godz. 6 50 wyzionął ducha, wśród objawów paraliżu centrów oddechowych. Natychmiast wydano komunikat urzędowy, donoszący o śmierci Lenina i zawiadamiający, że kongres S.S.S.R. przedsięweźmie natychmiast konieczne środki dla zapewnienia dalszej pracy rządów sowieckich.

Dokonana o godz. 2 sekcja zwłok ujawniła wybitne zmiany w naczyniach krwionośnych mózgu oraz świeże wylewy krwi z naczyń miękkiej opony mózgowej do mózgu, co też stano wiło najpoważniejszą przyczynę śmierci.

## O tych, co jedną pieśń znali.

2)

(Dokończenie)

Oto Polska wstaje z trumny,
Chwały promień Ją okala,
Wzrok Jej, dziejów prawem dumny,
Woła dziatki swoje zdala—
Liczy dziatki rozproszone
Lecz jednego jej nie staje;
Wszystkie znowu utulone,
Jeden płacz się słyszeć daje.

Oto kilku podłych braci
Rzekło sobie: „Wróg zapłaci,
„Najwierniejsze mu sprzedamy,
„Wobec świata wszem wyznamy,
„Że, nękane ponad miarę,
„Zatraciło Ojców Wiarę.
„Dziś już nie jest naszym bratem!"

Zaprzedane, odrzucone,
W którą pójdziesz dzisiaj stronę?
Pomsty żądać chcesz przed światem?
Ty, coś bronił piersi swemi
Wschodnich krańców polskiej Ziemi,
Dziś, jak pies, na własnym progu
Lizać musisz wrogów ślady.
Ty, coś wiarę świadczył Bogu,
Dziś ofiarą padłeś zdrady!

Więc ty próżno, więc na marne
Krew lał w walce z poganami?
Bohaterstwa lśnił błyskami
Przetrwał katów i męczarnie?
Więc ty próżno, więc daremnie
Dzierżył straże granic Wschodu?
Pieśnią ducha żył narodu,
Dziś strącony w bólu ciemnie!

Niech sto grotów w piersi moje
Wrogich padnie!... Ale swoje?...
Najostrzejsze ostrze bratnie...
To przedajne.. —to ostatnie!...

Boże! jak ta rana boli!...
Wróć nam czyste, jak łza, serca,
Gdy na czołach nam morderca
Trzymał miecz swój w czas niewoli!
Jezu. wszystkie Tyś przebolał
Męki i katusze świata;
Bóg — Tyś hańbą umrzeć wolał,
Boś w człowieku chciał mieć brata.
Lecz Ci jeden ból nieznany
Co najgorsze krwawi rany:
Tobie wierną była Matka
W dniu Twej męki do ostatka,
I zimnego w Swe ramiona
Cię przyjęła. — A gdy kona
Dzisiaj dziecię i mdlejąca
Dłoń oparcia matki woła...
Przebóg! W oczach mrok dokoła...
Matka dziecko swe odtrąca!—

Ja wam pieśń zaśpiewam nową
W okrzyk pomsty skuję słowo.
Dzieci, sieroty słuchajcie!
Nową za mną pieśń śpiewajcie:

„Przekleństwo łzom
„Co wsiękły w ziemię;
„W męczeńskie plemię,
„Gdy padał grom,
„Przekleństwo łzom!

„Przekleństwo krwi
„Co leli w wierze
„Krzyża rycerze,
„Na zbrojach lśni
„Przekleństwo krwi!

„Przekleństwo snom!
„Nadzieje mary
„Zdarły sztandary,
„Gdy spadł dziś srom—
„Przekleństwo snom!"

Głos mój w czarnej znikł otchłani—
Żadne echo nie powtarza:
Bracia, czy Was pieśń przeraża
Że milczycie? Wy, sprzedani!

Nad kolebką schylam głowę,
Może skargi poznam mowę...
Jakaś cisza dziwna, głucha,
Jak stłumione ludu łkanie
Raczej zda się pieśnią ducha:
„Ojczyznę błogosław, Panie!"

(Głos z nad Berezyny).

## Uchwały rady ministrów.

Rada ministów w dniu 21 b. m. m. in. uchwaliła:

Projekty rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej o niezaliczaniu na podatek przemysłowy przedpłat, uiszczonych na poczet tego podatku w postaci świadectw przemysłowych, o pożyczce dolarowej i o zastosowaniu stałej jednostki do kredytów, udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe.

Projekt ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Projekt ustawy o radzie opieki społecznej, rozporządzenia zmieniające przepisy tymczasowe o kosztach sądowych, rozporządzenie w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych, określonych w przepisach karnych: karno-administracyjnych i niektórych skarbowych oraz w przepisach porządkowych i dyscyplinarnych, tudzież zastosowania stałej jednostki franka złotego do obliczenia niektórych tych kwot, specjalnie dodatku do uposażenia dla wojskowych z art. 10 ustawy uposażeniowej.

Projekt noweli do ustawy o państwowej służbie cywilnej; rozporządzenie o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska administracyjne kategorji I-ej służby państwowej; rozporządzenie o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska prawno-administracyjne w państwowej służbie skarbowej; rozporządzenie o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska kategorji I-ej państwowej służby technicznej w dziale administracji skarbowej; rozporządzenie o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska kategorji I-ej państwowej służby technicznej. W dziale ministerstwa robót publicznych: projekt ustawy w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy o najwyższym trybunale administracyjnym na obszarze województwa śląskiego; rozporządzenie w przedmiocie zaliczenia funkcjonarjuszów straży celnej do grup uposażeniowych

*MYSLI.*

*Ludzie marzą i wyżej nad poziom i niżej — bo człowiek wiecznie zawieszony między psem a aniołem: kto w psa się poda, ma psie fantazje i deliria, kto aniołowi w sobie p folguje, ma boskie widzenia.*

*Zygmunt Krasiński.*

## Z KRAJU.

**Zamordowanie M. hr. Grocholskiego.** Gdy Michał hr. Grocholski wracał z Warszawy, jadąc powozem ze stacji kolejowej Bezwola obok Łukowa do majątku swego Planta, zauważył w zaroślach dwu kłusowników, którym chciał odebrać broń oraz upolowaną przez nich zwierzynę. Jeden z kłusowników strzelił, raniąc śmiertelnie hr. Grocholskiego, który przewieziony do pałacu niebawem zakończył życie. Sprawca zabójstwa zbiegł.

**Dar dla marszałka Focha.** Na posiedzeniu Rady Miejskiej w Warszawie przewodniczący oznajmił, iż portret marszałka Focha został wykonany przez Kossaka w dwóch egzemplarzach. Jeden zostanie podarowany Muzeum Narodowemu, drugi zaś powiezie do Paryża w darze marsz. Fochowi specjalna delegacja, w skład której wejdzie m. in. p. prezes Rady miejskiej.

**Nowi gospodarze gmachów reprezentacyjnych.** Na mocy uchwały Rady Ministrów zlikwidowano Zarząd Gmachów Reprezentacyjnych, zaś Min. Robót Publ. przekazało Zamek Królewski w Warszawie, Łazienki, Belweder, Spałę, Zamek poznański, pałac w Racocie i w Wilnie cywilnej Kancelarji Prezydenta Rzplitej. Nadzór nad Wawelem, zbiorami artystycznemi i historycznemi wraz z dyrekcją zbiorów państwowych przejeło Min. Oświaty.

**Ulgi kolejowe dla uczniów.** Ministerstwo kolei żelaznych w porozumieniu z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozszerzyło ulgi taryfowe dla wychowanków zakładów naukowych publicznych, względnie z prawem publiczności, stosowane przy przejazdach kolejami, na cały szereg zakładów naukowych, których wychowankom ulga ta dotychczas nie przysługiwała.

**Komisja kwalifikacyjna urzędników.** Jak się dowiadujemy w Min. Spraw Wewn. dokonywuje obecnie Wydział Personalny przygotowawcze prace dla użytku komisji kwalifikacyjnej urzędników tegoż ministerstwa. Prace te są już na ukończeniu, Komisja kwalifikacyjna ma w najbliższym czasie przystąpić do swych czynności.





## Ze świata katolickiego.

Rząd Sowietów, dążąc do uznania go de iure przez Watykan, szantażuje go groźbą nowych prześladowań Kościoła w Rosji. W tym celu, jako pretekst, wysuwa swoje »lewo«, sprzeczne z prawem kanonicznem, o wyborze proboszczów przez gminy parafjalne. Stolica św. tymczasem rozważa tę sprawę. Jak wiadomo, kardynałowie włoscy, w przeciwieństwie do niemieckich, oświadczyli się za możliwością prawnego uznania Sowietów. Chodzi wszak tylko o formę ustroju państwowego, a w kwestjach tego rodzaju Kościół jest w zasadzie neutralny. Tchnąć w ustrój sowiecki ducha Bożego, a mógłby on stać się nawet katolickim, w myśl słów św. Augustyna: »Kochaj Boga i czyń, co chcesz«. Sprawa inna: dojrzałość społeczna do takiego ustroju. Sama rzeczywistość rosyjska przesądziła wartość jego aktualną, czyniąc zeń fikcję. A wzgląd na dobro katolików podbolszewickich każe Watykanowi posunąć ustępliwość do granic ostatecznych, gdzie się zaczyna zasada nienaruszalna i gdzie obowiązuje nieugięte »non possumus«.

Sam fakt szantażowania Watykanu świadczy o liczeniu się z nim przez rząd Sowietów. To też, mimo większej siły nienawiści przeciwkatolickiej od przeciwschyzmatyckiej ze strony bolszewików, tembardziej, iż tamtę w nich wzmacnia nienawiść przeciwpolska, Kościół jest tam cierpiany więcej od Cerkwi, pozbawionej swoistego Watykanu, lubo ów jedyny na cały świat Watykan staje i w jej także obronie.

Duchowieństwo prawosławne, o ile jeszcze wierne chrześcijaństwu, podlega obecnie procesom sądowym, które rząd mu wytacza pod pozorem wyzyskiwania przez nie zabobonów religijnych ludu dla zysku. Ten pretekst ma niewątpliwie swoje uzasadnienie w rzeczywistości. Niemniej, zważywszy, że w oczach notorycznych ateuszów bolszewickich, nie tylko chrześcijaństwo, ale i każda wogóle religja jest zabobonem, jest to tylko pretekst, poza którym kryje się tendencja przeciwchrześcijańska.

»Pies szczeka, a karawana maszeruje« — rzekł Szyller. Szczeka wielki pies Bolszewik, a Kościół idzie wciąż naprzód. Wygnana z ojczyzny emigracja rosyjska we Francji katolicyzuje się na potęgę. Zwłaszcza młode jej pokolenie. Świadczy o tem odezwa kardynała Dubois, arcbpa paryskiego, do biskupów Francji, wzywająca ich do niesienia pomocy wygnańcom rosyjskim. Kardynał stwierdza w niej, że los młodzieży rosyjskiej we Francji, siłą rzeczy, spoczął prawie całkowicie w rękach Kościoła, który, przez duchowieństwo francuskie — świeckie i zakonne, oraz przez dobrych a możnych katolików, otacza tę młodzież opieką moralną i materjalną. Dość powiedzieć, że prywatne szkoły katolickie kształcą tam jej tysiące, a przy uniwersytecie katolickim w Lille powstaje seminarjum duchowne dla, już katolickiej, obrządku wschodniego, młodzieży rosyjskiej. Stamtąd wyjdą w przyszłości zastępy rodzimych, więc najwpływowszych, katolicyzatorów Rosji. Za sprawą Opatrzności, będzie to mimowolny owoc tej potęgi zła, która wyrzuciła inteligencję rosyjską z ojczyzny. Wogóle, pod wpływem katolickiej Francji, wśród wzrastającej tam wciąż liczebnie emigracji rosyjskiej topnieją przesądy i uprzedzenia schyzmatyckie i, w tempie coraz szybszem, mnożą się konwersje.

Gniewał nas niegdyś sojusz franko-rosyjski. Onego czasu, mając sekundantem ks. dr. Al. Syskiego, stoczyłem przeciw niemu w Paryżu awanturniczą batalię z generałem rosyjskim i dziennikarzem francuskim, przedstawicielami tego sojuszu w miniaturze, a prowokatorami Polski w naszych osobach. Cokolwiek on, sam w sobie, wart był moralnie, dziś jest jasnem, że bez niego obrót wojny światowej byłby inny i nie dałby w rezultacie wolnej Polski. Bez niego też dziś emigracja rosyjska nie śpieszyłaby tak tłumnie do Francji, żeby się tam katolicyzować i stać się zadatkiem przyszłej katolicyzacji Rosji. Przedziwne są drogi Opatrzności!

Ale i na własnem terytorjum Bolszewji Kościół czyni podboje.

Pod koniec r. p. powstała diecezja władywostocka, wykrojona z największej na świecie archidiecezji mohylowskiej i obejmująca, prócz prowincji nadmorskiej, kraj nadamurski, Sachalin i Kamczatkę. Pierwszym biskupem tej diecezji został ks. Karol Śliwowski, z tymczasową siedzibą w Charbinie, gdzie też nowy biskup otrzymał sakrę. Tamże, po zamknięciu władywostockiego, zostało otwarte seminarjum duchowne, z O. Maurycym Kluge, górnoślązakiem, przedtem misjonarzem chińskim, — jako rektorem, na czele. Rzymska kongregacja Roskrzewiania Wiary planuje na przyszłość najbliższą stworzenia diecezyj: irkuckiej, omskiej, tomskiej i taszkienckiej.

W Bay-St. Louis, w stanie Missouri, powstało pierwsze seminarjum duchowne murzyńskie pod kierunkiem Tow. Słowa Bożego. Stany Zjednoczone liczą wogóle 250 tys. murzynów katolików, 175 księży i 700 zakonnic, poświęconych rasie czarnej. W tej liczbie jest 4 czarnych księży i 323 czarne zakonnice.

W Tokio, niedawno, odbyła się konsekracja pierwszego japończyka na biskupa tokijskiego. Jest nim ks. dr. Motoda, doktoryzowany w Pensylwanji. Japonja, przyjąwszy bardzo szybko cywilizację europejską w jej postaci zdechrystjanizowanej, okazuje się dość twardą dla propagandy chrześcijańskiej. Na 45 miljonów ludności, liczba katolików nie dosięgnęła tam jeszcze stu tysięcy. Na tę liczbę wiernych Japonja posiada 4 biskupów (jeden tuziemiec), 124 kapłanów (40 tuziemców), 575 katechistów i 230 kościołów i kaplic. Wysokość tych liczb wobec nikłej liczby wiernych tłomaczy się archipelagicznem rozrzuceniem tych ostatnich wśród morza pogaństwa. Największe postępy poczynił Kościół w prowincji Nagasaki.

W kościele katedralnym w Kalkucie został wykonsekrowany na biskupa pierwszy hindus, prałat Roehl. Konsekrator jego, biskup Sanjago, T. J., w mowie okolicznościowej podkreślił doniosłość tego faktu dla postępów wiary i cywilizacji chrześcijańskiej w Indjach. To pewna, że, lubo powolne i tutaj, postępy katolicyzmu są trwałe, gdyż oparte na solidnej podstawie pracy misyjnej. W przeciwieństwie do nich, propaganda protestancka w Indjach, jak i gdzieindziej, nosząca charakter przekupstwa, gdyż oparta na złocie i protekcjonizmie, daje owoce szybkie, lecz efemeryczne. Jednodniowi »chrześcijanie« są stałem zjawiskiem na gruncie indyjskich misyj protestanckich. W godzinę po chrzcie—Komunja, w 24 godziny po Komunji—powrót do kultu świętych krów i małp.

*X. Charszewski.*

Kupujcie u chrześcijan!

# Co niesie dzień?

STYCZEŃ
24
CZWARTEK

Dziś: Tymoteusz b. m.
Jutro: Pawła Nawrócenie
Wschód słońca o g. 7.58
Zachód o g. 4.27
Wsch. księżyca o g. 7.35
Zachód o g. 8.58

**Spostrzeżenia Stacji Meteorologicznej we Włocławku.**

| Styczeń | godzina | ciśnienie powietrza w m/m 700+ | temperatura w stopn. Celsjusza | zachmurzenie nieba 0—10 | Kierunek i szybkość wiatru w mtr/sek. |
|---|---|---|---|---|---|
| 22 | 21 | 65,8 | —5,9 | 10 ✳ | W — 1 |
| 23 | 7 | 66,1 | —12,7 | 0 ✳ | NW — 1 |
| 23 | 13 | 62,9 | —9,2 | 0 ✳ | C — 0 |

W dniu 22 stycznia najwyższa temperatura wynosiła 0,ę, najniższa —0,6° Grubość warstwy śnieżnej 2 cm.

**Kurs franka** złotego waloryzacyjnego na dzień 24 stycznia wynosi 1.900.000 mk.

**Z giełdy.**

| | |
|---|---|
| Dolar | 9.875.000 |
| Funt angielski | 41.500.000 |
| Frank szwajcarski | 1.688.000 |
| Frank francuski | 428.000 |
| Liry włoskie | 428.000 |
| Korony austrjackie (100) | 137.000 |

4% poż. premj. 410.000, 8% poż. złota 1.075.000, 6% bony serja II A 1.400.000.

**Egzaminy wstępne do klasy 4-ej** w Gimnazjum Państwowem Ziemi Kujawskiej rozpoczynają się 28 stycznia. Do innych klas miejsc wolnych niema.

**Mnożnik księgarski.** Zarząd Stowarzyszenia księgarzy - wydawców zawiadomił księgarnie, że od czwartku 24 b. m. mnożnik księgarski podwyższa się do 1.500.000 punktów za książki szkolne.

**Nieformalne przyjmowanie ochotników.** Władze wojskowe przypomniały rozkaz normujący sprawę formalnego przyjmowania ochotników do wojska. Zdarzają się bowiem wypadki, że niektóre formacje przyjmują szeregowych popisowych względnie ochotników, z pominięciem odpowiedniego P. K. U. Przyjęcie ochotnika-szeregowca do wojska, może się odbyć tylko formalnie przez odpowiednie P. K. U.

**Fałszowanie legitymacyj osobistych.** Wobec tego, że władze wojskowe stwierdziły wypadki samowolnych poprawek i uzupełnień przez posiadających legitymacje wojskowe, zwłaszcza w rubryce »ordery i odznaczenia«, wydany został specjalny rozkaz ostrzegający, że postępowanie takie będzie kwalifikowane jako fałszowanie dokumentów, bez względu na to czy poprawka odpowiada rzeczywistości. Poprawki w legitymacjach mogą być uskuteczniane jedynie tylko urzędowo. Również przypomniano, że legitymacje wojskowe pozbawione podpisu właściciela uważane są za nieważne. Do przedłużenia legitymacyj uprawniona jest jedynie władza, która odnośną legitymację wydała.

**Umorzone kary podatkowe.** Zaległości z tytułu podatku i opłat oraz kar za zwłoki i grzywien o ile w dniu 10 stycznia b. r. nie sięgały 0,1 franka złotego, zostały umorzone. W ten sposób nikną w rachunkowości skarbowej wszelkie śmieszne nieraz kwoty jako zaległości lal ubiegłych.

**Niedbalstwo.** Policja spisała kilkanaście protokółów na właścicieli domów za nieusuwanie śniegu, nagromadzonego przed ich posesjami.

**Niemoralność.** Zwierzchowską Domicelę, Kubicką Stanisławę, Wojciechowską Helenę oraz Jaskulską Pelagię policja pociągnęła do odpowiedzialności za wystawanie na rogach ulic i zaczepianie mężczyzn.

**Osobiste.** W mieście naszem bawi b. komendant Pol. Państw. we Włocławku p. Edward Świtala.

**O lampę na Nowym Rynku.** Znajdująca się na Nowym Rynku jedyna lampa jest niewystarczająca, gdyż w końcu tego placu przed hotelem »Victorja« jest tak ciemno, że w czasie błota niemożna tu przejść, a przytem korzystając z ciemności kręci się tu zawsze dużo podejrzanych indywidów. Oświetlenie jest tu konieczne, więc potrzebna jest jeszcze jedna lampa na rogu przed tym hotelem.

**O chore klacze.** Co władze postanowiły zrobić z choremi na zarazę stadną klaczami, których tak wiele ukazało się w naszej okolicy?

*Ziemianin.*

**Telefony.** W związku ze wzmianką „ile kosztować będzie telefon", Dep. I Wydz. I Min. Poczt i Telegr. komunikuje nam:

Ministerstwo Poczt i Telegrafów nie wydało zarządzenia o zniesieniu kredytowych opłat telefonicznych i abonenci (instytucje społeczne, prywatne i gminne, tudzież osoby prywatne) mogą i nadal nadawać telegramy i prowadzić rozmowy między miastowe ze swoich telefonów jedynie z tem zastrzeżeniem, że rachunki miesięczne za powyższe telegramy i rozmowy muszą być wyrównane w przeciągu 3 dni. Zniesiono pobieranie zaliczek i kaucyj od osób i instytucyj prywatnych.

**Nieudana kradzież kieszonkowa.** Dnia 18 b. m. podczas targu na Starym Rynku skradziono Drzewieckiej Jadwidze (ul. Królewiecka 23) 4.500.000 mkp. Zawiadomiony policjant przeprowadził śledztwo i ujawnił sprawcę, którym okazał się Konwerski Ignacy. Pieniądze odebrano i oddano właścicielce, a Konwerski powędrował do więzienia.

**Niefortunna wyprawa.** W sklepie manufaktury Lubińskiego Jakuba (ul. 3-go Maja 33) niejaka Kończyńska Marja skradła sztukę materjału i usiłowała zbiec, lecz została zatrzymana przez policjanta i osadzona w więzieniu.

**Kradzież drzewa z lasów państwowych.** Za sprzedaż drzewa opałowego, pochodzącego z lasów państwowych, pociągnięto do odpowiedzialności gospodarzy z gmin Dobiegniewo i Łęg: Bączkowskiego, Rykowskiego, Brzezińskiego, Kuczyńskiego, Krygra i innych.

**Drobny pożar.** Dnia 20 b. m. o godz. 8.40 wieczorem w domu № 14 przy ul. Piekarskiej wskutek wadliwej budowy komina zapaliła się belka. Ogień ugaszono przed przybyciem straży.

# Nieuczciwość.

Jeden z tutejszych przemysłowców wymówił pracę 2 robotnikom, motywując to brakiem pracy.

Na interwencję Chrześc. Związku Zawodowego pan Y., dyrektor fabryki, oświadczył, że fabryka nie jest instytucją dobroczynną i zatrudnia robotników tak długo, dopóki jest praca, z chwilą braku takowej robotników zwalnia się.

Tu nadmienić należy, że robotnicy ci, to stolarze, których sezon skończył się i dziś dla nich będzie niezmiernie ciężko znaleźć pracę i chętnie oni zgodziliby się pracować w każdej innej pracy.

Fabryka zaś, która może dać pracę przeszło 320 robotnikom, bezwarunkowo może pracę znaleźć i dla tych 2, którzy w fabryce pracują już 4 lata; więc obowiązkiem moralnym dyrekcji fabryki winno być, by robotnika w najcięższym czasie nie wyrzucać z fabryki i w miarę możności starać się nie tylko utrzymać go przy pracy, lecz również starać się pomódz mu w przetrwaniu kryzysu ekonomicznego.

Tak postępuje uczciwy przemysłowiec i tacy też się znajdują we Włocławku, choć bardzo nieliczni. Nieuczciwy zaś w rodzaju p. Y. postępuje zupełnie inaczej. Z chwilą zaś pewnej zmiany wyrzuca się robotnika na bruk, chociaż do tego nie jest zmuszony.

Istotnie są u nas fabrykanci, którzy więcej litości mają nad zwierzęciem niż nad człowiekiem. Taki fabrykant robotnika nie traktuje jako człowieka, lecz jako towar. Stosunek jego względem robotnika da się porównać stosunkiem konsumenta z cytryną, którą się trzyma i szanuje tak długo, dokąd się z niej sok wyciska, z chwilą, gdy wszystek sok wyciśnie, wyrzuca się ją na śmieci. Tak samo postępuje nieuczciwy przemysłowiec.

Czy rzeczywiście przemysłowiec taki już utracił wszystkie przymioty i poczucie człowieczeństwa?

Robotnik polski jest ofiarny, patrjotyczny i cierpliwy. Cierpliwość jego jest bardzo wielka jeśli się zważy, że pracuje on 4 dni w tygodniu, zarabiając dziennie 2.860 000 mkp., czyli, że w tym wypadku cały jego tygodniowy zarobek wynosi 11.440.000 mkp. co równa się cenie 1 korca węgla i za ten zarobek musi on wyżywić i odziać swoją rodzinę, jak również i mieszkanie ogrzać. Wyobraź sobie czytelniku w jakich okropnych warunkach znajduje się dziś robotnik. A jednak znosi wszystko cierpliwie, cierpi i czeka z wiarą w sanację skarbu i w polepszenie się jego doli. A przemysłowiec o instynktach zwierzęcych na jego nędzę i cierpienie odpowiada wyrzuceniem z fabryki i »czarną listą«.

Na tem miejscu zaznaczam, że nie dopuścimy do wyrzucenia wspomnianych na początku robotników z fabryki i dołożymy wszelkich starań by utrzymać ich przy pracy w imię sprawiedliwości.

A listami czarnemi nie groźcie panowie robotnikom.

*Stefan Musiałek.*

---

**Za zakłócenie spokoju publicznego** policja pociągnęła do odpowiedzialności: Kręcickiego Aleksandra (ul. Przedmiejska 11), Balcerowskiego Jana i Bronisława (ul. Wieniecka 23) i Słabeckiego Jana (ul. Toruńska 16).

**Kradzieże.** Szyi Sucherbartowi, zam. przy ul. Łęgskiej 59, skradziono kilka sztuk drobiu. Dochodzenie prowadzi się.

— Podczas niedzielnej zabawy w sali Straży Ogniowej skradziono z szatni Kazimierzowi Majewskiemu (ul. Szpichlerna № 3) palto i kapelusz. Dochodzenie wszczęto.

## Z OKOLIC.

**Lipno.** Staraniem burmistrza Lipna p. Uzarowicza i naczelnika straży opniowej p. Żołądkowskiego z dniem 1 kwietnia zostanie rozpoczęta budowa pawiloniku w parku miejskim dla orkiestry strażackiej, która przygrywać będzie w niedzielę i święta. Kosztorys na pobudowanie tegoż powiloniku został sporządzony przez architekta p. Świątkowskiego. Pieniądze na ten cel będą zbierane przy pomocy towarzystwa jak »Lira« i t. p. od miejscowych obywateli.

**Lubicz.** (Uczczenie rocznicy powstania styczniowego). W dniu 15 b. m. odbył się staraniem tut. komendy P. K. U. w sali ogniska żołnierskiego uroczysty wieczór dla uczczenia wiekopomnej rocznicy powstania styczniowego 1863 roku. — W skromnej, ale starannie przez personel żołnierski urządzonej salce — wobec licznie zgromadzonych gości i żołnierzy P. K. U. wygłosił pełne polotu i zapału słowo wstępne i odczyt referent oświatowy K. O. Wer. Toruń p. Odrowąż - Pieniążek, wzywając zgromadzonych do krzewienia ducha narodowego i natężonej pracy nad uświadomieniem narodowem i odrodzeniem własnem w

---

## Powiatowa Kasa Chorych we Włocławku

**na mocy art. 53 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby podaje do wiadomości, że dnia 31 stycznia 1924 r. o godzinie 10 rano w osadzie Cukrowni „Brześć Kujawski" S-ka Akc. w Brześciu Kujawskim gm. Falborz, odbędzie się licytacja ruchomości należących do T-wa Cukrowni „Brześć Kujawski" S-ka Akc. oszacowanych na mk. 6.000.000.000 — sześć miljardów marek pol. składających się z 80-ciu worków cukru kryształu wagi netto 800 kg. na pokrycie należnych Kasie składek członkowskich.**

**Ruchomości obejrzeć można w dniu licytacji od godziny 9 rano, spis zaś takowych codziennie od 9 do 12 w Wydziale Egzekucyjnym Kasy Chorych.**

**KOMISARZ RZĄDOWY**

**Włocławek, dnia 22 stycznia 1924 r.** ***L. Winogrodzki.***

wolnej dziś ojczyźnie; poczem nastąpiły produkcje sceniczne budzące w widzach szczere zadowolenie i ogólny humor. — Wieczór spędzono w bardzo miłym nastroju, dzięki bezinteresownemu, pełnemu werwy i artystycznego poziomu wykonaniu p. Foltańskiego T., kierownika kabaretu art. w Toruniu oraz artystów pp. Wesselówny J., Wesołowskiego J. i Glogera.

# TELEGRAMY.

### Wybuch gazu.

ŁÓDŹ (AW). W dniu onegdajszym, o godz. 3 popoł., w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 123, miał miejsce wybuch gazu. W piwnicy domu robotnicy, zajęci naprawą rur wodociągowych przez nieuwagę odkręcili kran od gazu, przyczem wskutek zapalenia światła nastąpiła eksplozja. Dwóch robotników jest ciężko rannych. Pożar zagrażał bezpieczeństwu domu, jednakże po dwugodzinnej akcji ratowniczej straży ogniowej zdołano zapobiedz rozszerzeniu się pożaru.

### Rewizje w bankach łódzkich.

ŁÓDŹ (AW). W bankach łódzkich przeprowadzane są w dalszym ciągu gruntowne rewizje przez specjalną komisję. Rewizje odbywają się bardzo szczegółowo i badana jest działalność banków za kilka lat wstecz. Wyniki poprzednich, jak i obecnych rewizji, trzymane są nadal w najściślejszej tajemnicy

### Program Labour Party.

LONDYN. A W. Poseł Duckers jeden z członków partji robotniczej podczas mowy w swym okręgu wyborczym oświadczył, że polityka zagraniczna partji robotniczej opierać się będzie na następujących 4 zasadach: 1) Budowa fortyfikacji w Singapore będzie zawieszona, 2) spłata odszkodowań przez Niemcy będzie uzależniona od ich zdolności płatniczej, 3) armja i flota angielska zostaną utrzymane na dotychczasowej stopie bojowej, 4) w razie utrzymania dobrych stosunków z Francją budowa floty powietrznej zostanie odłożona na dłuższy okres czasu.

### Strajk kolejowy w Anglji.

LONDYN. 22. 1. PAT. Onegdaj o północy rozpoczął się strajk kolejarzy należących do związku Associated Society.

### W Meksyku.

BERLIN. 23. 1. Pat. Jak donoszą z Waszyngtonu, departament stanu postanowił udzielić pozwolenia wojskom rządowym meksykańskim na przejście poprzez terytorjum stanu Texsas w razie potrzeby.

### Dyktator proletarjusz.

BERLIN. A. W. Według wiadomości ze Szwajcarji znany przywódca komunistów węgierskich Bela Kuhn osiadł pod nazwiskiem Terner w Lozannie, gdzie zakupił wille wartości 150 tysięcy frank. szwajcarskich.

### Finanse Stanów Zjednoczonych.

NOWY JORK. A. W. Według urzędowej statystyki długi Stanów Zjednoczonych z końcem 1923 roku przerachowane na głowę mieszkańca wynoszą 283,75 dolara, czyli 4 razy więcej, niż w roku 1913. Wierzytelności zagraniczne Stanów Zjednoczonych z końcem 1923 r. wynosiły 11,800 milj. dolarów, z tego na Anglję przypada 4,600 miljonów.

## Zatrzymanie olbrzymiego transportu złota.

Dnia 22 b. m. zatrzymała policja w Warszawie na dworcu towarowym 2 żydów, którzy wieźli ze sobą 11 walizek. Przyjechali oni z Wilna.

Ponieważ walizki te wzbudziły podejrzenie policji, przytrzymano ich i kazano je otworzyć.

Okazało się, że były one wyładowane po brzegi złotem w formie monet i to marek, koron, rubli, franków, dolarów, funtów od innych rodzai.

Ogólny zapas wynosił 253,061 kg. co według kursu wczorajszego w przerachowaniu na marki polskie wynosiło 1.626.929.160.000 marek polskich.

Żydzi, wiozący walizki, zapewniali, że wiozą złoto dla skarbu narodowego. Policja nie wierząc jednakże zabrała złoto z Żydami i walizkami do komisarjatu.



## Ogłoszenie.

Wobec licznych zapytań osób zainteresowanych, Kierownictwo Kursów oznajmia, iż w najbliższych dniach uruchomia się kurs buchalterji pod kierownictwem specjalisty buchaltera bilansisty.

Zapisy przyjmuje Kancelarja Kursów, począwszy od 20 stycznia, codziennie od 6 do 8 wieczorem w gmachu gimnazjum państwowego.

### Narady w komisji rzeczoznawców.

PARYŻ 23.I (PAT). — P. R. Prezydent banku Rzeszy, Schacht, odbył pierwsze nieoficjalne narady z angielskimi i amerykańskimi członkami komitetu rzeczoznawców. Według informacji Chicago Tribune, w komitecie rzeczoznawców panuje pogląd, że dla Rzeszy wystarczyłaby zagraniczna pożyczka w wysokości 1 miljarda marek złotych w celu ostatecznej stabilizacji waluty niemieckiej.

### Cywilna szkoła lotnicza.

POZNAŃ 23.I Pat. Polskie Tow. Lotnicze otwiera z dniem 1 lutego r. b. pierwszą cywilną szkołę lotniczą w Polsce. Wykłady odbywać się będą w gmachu państwowej szkoły budowy maszyn. Zadaniem szkoły jest przygotowanie zastępu pilotów, niezbędnego dla rozwoju polskiego lotnictwa. Po informacje należy się zwracać do sekretarza szkoły ul. Kluczborska 5 w Poznaniu.

### O porozumienie z Francją.

BERLIN 23 I (PAT) — Wczoraj po południu odbyło się w reichstagu posiedzenie zarządu partji centrowej. Kanclerz Marx wygłosił przemówienie o polityce zagranicznej i wewnętrznej. Po nim zabierał głos minister dla okupowanych terytorjów Höffler, który omówił sytuację na tym obszarze oraz sprawę ruchu separatystycznego. Hoffler doszedł do wniosku, że Niemcy muszą próbować dojść do porozumienia z Francją i do znalezienia modus vivendi. Niemcy powinny się wystrzegać pokładania wielkiej nadziei w Anglji i w angielskiej partji pracy.

### 6 listopad przed sądem.

KRAKÓW 23.I. (P.A.T.) Według »Nowej Reformy« ponowna rozprawa w związku z rozruchami w dniu 6-ym listopada r. z. odbędzie się tutejszym okręgowym sądzie karnym dnia 24 b. m. Jak wiadomo, pierwsza rozprawa została w grudniu odroczona celem przesłuchania nowych świadków.

### Sprawa patrjarchy Tichona.

MOSKWA 23.I. (Rps.) Sowiet moskiewski rozważa obecnie sprawę wystąpienia do władz z żądaniem przyspieszenia sprawy patrjarchy Tichona, gdyż zdaniem prawowiernych komunistów przewlekanie tej sprawy i odkładania jej terminu wpływa demoralizująco na masy, które upewniono poprzednio o popełnieniu przez patrjarchę ciężkich przestępstw o charakterze przeciwpaństwowym.

## Z czasopism.

— Otrzymaliśmy dwa pierwsze tegoroczne numery »ISKIER«, tygodnika ilustrowanego dla młodzieży, wydawanego przez Władysława Kopczewskiego nakładem Książnicy Polskiej Tow. Naucz. Szk. Śr. i W. w Warszawie (Nowy Świat 59). T. Rudziński, J. Kołodziejczyk, A. Urbański, T. Dybczyński, B. Dyakowski i in. — oto autorzy zajmujących artykułów w tych numerach, ozdobionych fotografjami J. Bułhaka, J. Jaroszyńskiego, rysunkami H. Nowodworskiego. Bardzo urozmaicona treść, piękna szata zewnętrzna, doskonały papier pozwalając widzieć w »Iskrach« oddawna upragnione wzorowe pismo dla młodzieży, godne najwyższego poparcia.

## Z listów do Redakcji.

Szanowny Ks. Redaktorze!

Uprzejmie prosimy o podanie do publicznej wiadomości, następującego oświadczenia:

Ponieważ Powiatowa Kasa Chorych nie dotrzymuje warunków umowy z miejscowemi aptekami i od szeregu tygodni wcale nie płaci za lekarstwa, wskutek czego naraża nas na poważne straty, gdyż brak gotówki niepozwala zaopatrzyć aptek należycie w medykamenty, które można nabyć tylko za gotówkę płatną z góry, wobec tego zawiadamiamy członków powiatowej Kasy Chorych, że od dnia 23 stycznia b. r. kredyt zamykamy i lekarstwa wydawać będziemy tylko za gotówkę.

Jednocześnie nadmieniamy, że i w nocy dyżurna apteka nie będzie wydawała lekarstwa na kredyt i całą odpowiedzialność wskutek tego składamy na Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w miejscu.

*S. Dziekanowski,*
*W. Goworowski,*
*J. Ulanowski,*
*St. Mejster.*



## Agronom, rządca - administrator,

w sile wieku, poznańczyk, 25 lat praktyki w kongresówce, na kresach i w byłym zaborze pruskim, pierwszorzędna siła, **zmieni posadę 1.IV.** Zależy mniej na wielkich dochodach niż na stałem zaufanem stanowisku. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty uprasza pod: Poczta Żychlin posterestante dla T. Wesołowskiego rządcy na folwarku Kąty.

## OGŁOSZENIA DROBNE.

Rower damski dobrej firmy mało używany do sprzedania. Świętojańska 1, I piętro.

Szczenięta legawe na sprzedaż. Łęgska Nr. 2. Wiadomość u stróża.

Udzielam lekcji, przygotowuję do matury. Matebudy 7. 3. 1. Grudziński.

Zgubiono książkę wojskową Władysława Kobiernickiego, wydaną przez P. K. U. Włocławek. Łaskawy znalazca zechce zwrócić do policji.

Zgubiono kartę odroczenia wydaną w P.K.U. Włocławek na imię Antoniego Kaczanowskiego. Łaskawy znalazca zechce oddać do policji.

## ROZKŁAD JAZDY KOLEJĄ

**do Sompolna** godz. m. rano
„ 4 godz. po południu.
**do Brześcia Kuj.** godz. 6 m. 30 rano.
„ „ „ 5 m. 30 pp.
**z Sompolna** godz. 9 m. 20 rano godzina wieczorem
**z Brześcia Kuj.** godz. 9 m. 20 rano
„ „ godz. 8 m. 50 wiecz.

REDAKTOR: KS. JAN KOBIERSKI CZCIONKAMI DRUKARNI DIECEZJALNEJ WYDAWNICTWO KSIĘGARNI POWSZECHNEJ.